त्वलङ्घिषुः शैलान् गुहास्त्वन्ये न्यलेषत ॥ केचिदासिषत स्तब्धा भयात्केचिदघूर्णिषुः । उदतारिषुरम्भोधिं वानराः सेतुनापरे Bk. 15. 31. 33. –रः 1 the hind foot of an elephant; बद्धापराणि परितो निगडान्यलावीत् Si. 5. 48 (Malli. चरमपादाग्राणि). –2 An enemy (न पृणाति सन्तोषयति). –रा f Western direction, the west अपरां च दिशं प्राप्तो वालिना समभिद्रुतः Rām. 4. 46. 18. –2 The hind part of an elephant. –3 Sacred learning, learning the four Vedas with the 6 Aṅgas. –4 The womb; the outer skin of the embryo. –5 Suppressed menstruation in pregnancy. –री Ved. The future, future times; उतापरीभ्यो मघवा विजिग्ये Rv. 1. 32. 13. –रम् 1 The future, any thing to be done in future (कार्य); तदेतद्ब्रह्मापूर्वमपरमनन्तम् Bri. Ār. Up. (नास्ति अपरं कार्यं यस्य). –2 The hind ouarter of an elephant. –रम् *adv.* Again, moreover, in future, for the future; अपरं च moreover; अपरेण behind, west of, to the west of (with gen. or acc.). [cf. Goth. *afar*; Germ. *aber*, as in aberglauben]. –**Comp.** –अग्नि (अग्नी dual) 1 the southern and western fires (दक्षिण and गार्हपत्य). –2 the last fire i. e. used at the funeral ceremony (°ग्निः). –अङ्गम् one of the 8 divisions of गुणीभूतव्यङ्ग्य (the second kind of काव्य) mentioned in K. P. 5. In this the व्यङ्ग्य or suggested sense is subordinate to something else; अगूढमपरस्याङ्गम्; अपरस्य रसादेर्वाच्यस्य वा (वाक्यार्थीभूतस्य) अङ्गं रसादि अनुरणनरूपं वा; e. g. अयं स रसनोत्कर्षी पीनस्तनविमर्दनः । नाभ्यूरुजघनस्पर्शी नीवीविस्रंसनः करः ॥ where शृङ्गार is subordinate to करुण. –अन्त *a.* living at the western borders. (–न्तः) 1 the western border or extremity, the extreme end or term; the western shore. –2 (pl.) the country or inhabitants of the western borders near the Sahya mountain; अपरान्तजयोद्यतैः (अनीकैः) R. 4.53 Western people. दशार्णाश्चापरान्ताश्च द्विपानां मध्यमा मताः Kau. A. 1. 2. –3 the kings of this country. –4 death, Pātañjala Yogadarśana 3. 22. °ज्ञानम् anticipation of one's end. –5 the hind foot of an elephant; मृदुचलदपरान्तोदीरितान्दूनिनादम् Si. 11. 7; 18. 32. –6 Islander, inhabitant of an island (द्वीपवासिन्) कोऽयापरान्ताः सामुद्रा रत्नान्युपहरन्तु ते Rām. 2. 82. 8. –अन्तकः 1. =°अन्तः pl. –2. N. of a song; अपरान्तकमुल्लोप्यं मद्रकं प्रकरीं तथा । औवेणकं सरोबिन्दुमुत्तरं गीतकानि च ॥ Y 3. 113; °अन्तिका N. of a metre consisting of 64 mātrās. –अपराः, –रे, –राणि another and another, several, various. –अपरम् *ind.* Further and further (उत्तरोत्तरम्); अहं हि वचनं त्वत्तः शुश्रूषुरपरापरम् Mb. 5. 136. 14. –अर्धम् the latter or second half. –अह्ण [fr. अहन् changed to अह्ण P. II. 4. 29, V. 4. 88.] the latter part of the day, the afternoon, closing or last watch of the day; Ms. 3. 278; अपराह्णशीतलतरेण शनैरनिलेन Si. 9. 4; °तन, °ह्णेतन belonging to this time; °कृतं P. II. 1. 45. –इतरा the east. –कान्यकुब्ज *a.* situated in or belonging to the western part of Kānyakubja. –कालः later period. –गात्रम् a minor limb (hand, foot etc.); कोपप्रसादापरगात्रहस्तः (सुप्तः क्षितौ) रावणगन्धहस्ती) Rām. 6. 109. 10. –गोदानम् (also गोडनि or गोडानि) N. of a country to the west of Mahāmeru (according to Buddhistic ideas). –ज *a.* born later or at the end of the world. (–जः) the destroying fire. –जनः an inhaditant of the west, the western people. –दक्षिणम् *ind.* in the south-west (belonging to the तिष्ठद्गु class). –पक्षः 1 the second or dark half of the month. –2 the other or opposite side; a defendant (in law). –पञ्चालाः the western Pañchālas. –पर *a.* one and the other, several, various; अपरपराः सार्थाः गच्छन्ति P. VI. 1. 144. Sk. several caravans go; (अपरे च परे च सकृदेव गच्छन्ति). –पाणिनीयाः the pupils of Pāṇini living in the west. –प्रणेय *a.* easily led or influenced by others, docile, tractable. –भावः 1 being another or different, difference. –2 succession, continuation. –रात्रः [अपरं रात्रेः] the latter or closing part of night, the last watch of night (P. V. 4. 87); उत्थायापररात्रान्ते प्रयताः सुसमाहिताः Bhāg. 8. 4. 24. °कृतम् P. II. 1. 45. –लोकः the other world, the next world. Paradise. –वक्त्रा, –क्त्रम् N. of a metre. –वैराग्यम् a kind of Vairāgya mentioned by Patañjali (दुष्टानुश्राविकविषयावितृष्णस्य वशीकारसंज्ञं वैराग्यम्). –सक्थम् the hind thigh. –स्वस्तिकम् the western point in the horizon. –हैमन *a.* belonging to the latter helf of winter (P. VII. 3. 11).

अपरता, –त्वम् 1 Being another or different (one of the 24 Guṇas); difference, opposition, contrariety, relativeness. –2 Nearness. –3 Distance, posteriority (in time or space).

अपरत्र *adv.* In another place, elsewhere; एकत्र or क्वचित्–अपरत्र in one place-in another place; in the first case-in the second case.

अपरथा *ind.* In another manner; जलदकालमबोधकृतं दिशामपरथाप रथाबयवायुधः Si. 6. 41 ध्रुवं ज्ञाने दोषः कथमपरथा दुर्व्यवहृतिः Mv. 3. 36.

अपरवत् *a.* Like what follows.

अपरस्पर *n.* [अपर-पर] 1 One after another, uninterrupted, continued (as applied to an action); अपरस्पराः क्रियासातत्ये P. VI. 1. 144; सुट् निपात्यते; °राः सार्था गच्छन्ति, सततमविच्छेदेन गच्छन्तीत्यर्थः Sk. –2 One another (अन्योन्य); अपरस्परसंभूतं किमन्यत्कामहैतुकम् Bg. 16. 8.

अपरेद्युः *adv.* On the following day अथापरेद्युः संप्राप्ते हताशिष्टाः जनास्तदा Mb. 3. 65. 35; Ms. 3. 187.

अपरञ्ज् (Used in pass. only) To be disaffected or discontented (with abl.); नयहीनादपरज्यते जनः Ki. 2. 49; K. 287.

अपरक्त *a.* 1 Colourless, bloodless, pale; श्वासापरक्ताधरः Ś. 6. 6. –2 Discontented, dissatisfied, disaffected; चन्द्रगुप्तादपरक्ताः Mu. 1.

अपरागः Discontent, dissatisfaction, disaffection; °हेतुम् ज्ञातुमिच्छामि Mu. 3; अपरागसमीरणेरितः Ki. 2. 50; K. 329. –2 Apathy, enmity. यथा त्वं गुणविद्वेषादपरागं चिकीर्षसि Mb. 5. 168. 15.